Твоят вестник!

АРДИНСКИ ГЛАС

месечно издание на общинска администрация и общински съвет - Ардино

година XVIII, бр. 5 (181), МАЙ 2019 **www.ardino.bg**

ПРАЗНИЦИ

В Ардино честваха 24 май - Деня на българската просвета и култура. Поради ремонтните дейности в центъра на града, Кирило-Методиевото тържество се състоя в читалищния салон. Кметът Ресми Мурад поздрави ардинци с празника на двамата братя Кирил и Методий. В програмата, посветена на Светлината, участие взеха групи и състави от детските градини „Слънце“ и „Брезичка“, Центъра за личностно развитие, читалище „Родопска искра“ и средно училище „Васил Левски“.

Поздравителното слово на общинския кмет - стр. 4

То било отдавна, отдавна...
Двама братя живели на юг.
Расли те под просторите сини сред народа си още неук.
Те обичали звучното слово на далечните свои деди.
То звучало ту нежно, суро-во, ту с напев на планински води.
Те откривали в звуците чудни нежен звън от старинно сребро
и зората ги сварвала будни като пишат със паче перо.
Непреклонен бил по-малкият Кирил - спорил с гърците, бил философ - стари знаци из книгите дирил и измислил чертички с любов.
Една нощ неизвестна, когато всички спели в дълбокия мрак
се прегърнали двамата братя - бил написан последният знак.
И тогава се случило чудо: зашумели горите с листа
и реките се втурнали лудо, бели птици запели в нощта.

в броя

Общество	2
Дневник	3
Делови свят	4,6
Градус	5
Четиво с продължение	12,13
Публичност	14
Попътен вятър	15
Зона	16

Приложение на турски език - 7-10

ARDİNO'NUN SESİ

• Mayıs 2019 • Hazırlayan: Saffet EREN

İKİ EĞRİDERELİ BAŞKANDAN

PARAMPARÇA OLDUK

Değerli Ardinolular,
Değerli Dostlar,

Ramazan ayı, bünyesinde bir-çok güzelliği barındıran muhteşem bir iklimdi.
Ramazan ayı, Kur'an ayıydı.
Ramazan ayı, Oruç ayıydı. 'Oruç tutmak' demek, aç susuz kalmak değil; ruhu beslemekti.
Ramazan ayı, birlik beraberlik ayıydı.
Ramazan ayı, paylaşma ayıydı.
Ramazan ayı, yeniden hatırlama ayıydı. Muhtacı, çaresizi, kimsesizi, öksüz ve yetimi hatırlattı Ramazan.
Ramazan ayı, kaynaşma ayıydı...
Ramazan Bayramına ulaşmanın sevincini yaşadığımız bu günlerde en insani duygu ve düşüncelerle, başta Ardino'da ve köylerimizde yaşayan hemşerilerim olmak üzere tüm Müslümanların bayramını kutluyor, hep bir arada, sevgi dolu ve huzurlu nice bayramlar geçirmek dileğiyle, sevgi ve saygılarımı sunuyorum.

Resmi MURAD
Ardino Belediye Başkanı

Sevgili Eğridereliler,

Sosyal dayanışmanın güçlendiği, gönül zenginliğinin paylaşıldığı; barış, kardeşlik, huzur ve hoşgörünün ifadesi olan mübarek Ramazan Bayramınızı kutluyor, sağlık, mutluluk ve esenlikler diliyorum.

Aydın YILMAZ
Eğridereliler Kültür ve Dayanışma Derneği Başkanı

PARAMPARÇA OLDUK

Asimilasyon ve Göç
Asimilasyondan kaçan 350 000 Bulgaristan Türkü Kapıkule'den ülka kadar uzanan araç kuyruklarında hatta ülke dışında yeni başlangıç hayalleri...
Bu yıl, Avrupa'nın 2. Dünya Savaşından sonraki en büyük göçün 30. yılı! Komünizmle tanıştıkların-da, o rejimin benliklerini yok etmeye çalışacağını akıllarından bile geçirmemişti. Bulgaristan'ın 2. Dünya Savaşına Almanya'nın yanında katılmasının ardından Sovyetler Birliği ülkeyi işgal etti. Faşist rejim yıkılıp yerine totaliter rejim geldi. Artık idare Sovyet destekli Vatan Cephesi'nin elindeydi. Bulgaristan'daki Türk azınlığı taleplerinin yerine getirileceği sözünü veren Vatan Cephesi'ni desteklüyordu. Fakat iktidarın Bulgaristan Komunist Partisi yanı BKP'ye göre azınlıklar ünite sosyalist yapının önündeki en büyük engeldi. Asimilasyon çalışmaları, Türk azınlığının eğitim seviyesini yükseltmesiyle başladı. 1943-44 öğretim yılında 424 Türk okulu, 871 öğretmen ve 37 335 öğrenci bulunurken, 1949-50 öğretim yılında bu rakamlar yükseldi...
Bulgaristan'da asimilasyon
BKP, Türk azınlığının dini yaşamına ve geleneksel kuyumcu-luğuna müdahale etmeye başladı. Medrese ve Kur'an kursları kapatıldı. Baş örtülü Türk kadınları baskı altında kaldı. Bulgaristan Türkleri huzursuzdu. 16. yüzyıldan 19. yüzyıla kadar Türkler Bulgaristan'da çoğunluğu oluşturuyordu. Oysa 1934'e gelindiğinde resmi rakamlara göre 618 000 Türk, nüfusun % 10'unu teşkil ediyordu. Bu, bir azınlık grubu için yadsınamayacak bir rakamdı. Eğer azınlığın sayısı azaltılırsa asimilasyon politikası daha hızlı ilerleyebilirdi.
Bulgaristan'dan kaçış
Bulgar hükümeti Türkiye'den sınır kapısını açmasını istedi ve 1950-51 yıllarında 154 393 kişi Türkiye'ye göç etti. Göçler bununla sınırlı kalmayacaktı. Göçmenlerin Bulgaristan'da kalan akrabalarının yüksek ulusal derecede sahip olduğunu düşünen komunist rejim, Türkiye ile "Yıkın Akraba Göçü Antlaşması"nı imzaladı. Böylelikle 1968'den 1978'e kadar 130 000 kişi daha Türkiye'ye göç etti.

Devamı Sayfa 8'de

Надписът „Ardino“ е с разноцветни букви и е част от композицията в централната част на градския парк, където се намира и уникално 3D пано и фигура на елен лопатар.

ШАМПИОНИ

СИДЕЛЯ МУТЛУ

от ардинския клуб по тенис на маса „ЮНАК” спечели титлата в Държавното индивидуално първенство по тенис на маса за момичета до 12 години. Състезанието се проведе в Каварна. Във финалната среща тенисистката ни победи убедително с 3:1 гейма Елиф Сабри от „Родопи“ (Момчилград). На трето място се класира съотборничката на Сиделя - Сечил Фейзулова.

Сиделя се представи блестящо и на надпреварата за смесени двойки. В тандем със Стефан Димитров станаха шампиони. Тя е първенец и на двойки със съотборничката си Сечил Фейзулова. А на двойки Беррин Хайрула и Даниела Сурчева се окичиха с бронзовите медали.

„Спечелихме общо седем медала. Доволен съм от играта и резултатите на децата. За пореден път доказахме, че сме водеща сила и в тази възрастова група. Оставяме изключително успешен сезон зад гърба си, като станахме шампиони в две възрастови групи“, сподели треньорът Бейхан Емин.

Майският БУКЕТ

В препълнения салон на читалище „Родопска искра” в Ардино се проведе общинският кръг на националния конкурс за любителско творчество „Букет” под мотото „България в усмивките и в културата на етносите и на толерантността”. Надпреварата се провежда под патронажа на почетния председател на ДПС д-р Ахмед Доган.

„За четвърти път ние показваме отношението си към културното многообразие и толерантността у нас, не само като човешки ценности, а и като ценности на Европейския съюз“, заяви в своето приветствие областният председател на ДПС Изет Шабан.

В продължение на близо 3 часа над 200 участници от Ардино, Бял извор, Жълтуша, Падина, Боровица показаха своите впечатляващи изпълнения. Те бяха разпределени в категориите музикално и танцово изкуство, художествено слово/театър, изобразително изкуство, художествено слово/поезия.

В категория „Вокални изпълнения” първо място спечели **Бурчин Касап** и хор с песента „Çemberimde gül oya“ към Центъра за личностно развитие.

В категория „Танцови изпълнения“ първенец с популярната румелийска песен „Рамо Рамо“ е **танцовата група „Искрица“** към читалище „Родопска искра“ - Ардино.

В раздел „Сценично и театрално изкуство” първото място бе присъдено на участниците от **школата по турски език към към детския център**. Те представиха сценка от приказка на Насреддин Ходжа.

В категория „Изобразително изкуство“ във възрастовата група до 8 години първото място зае **Мартин Кисьов** от Ардино, а във възрастовата група от 9 до 18 години - **Севги Карахасан** от Ардино.

В категория „Стихотворения“ първата позиция бе присъдена на **Карделен Туран** от Ардино, която рецитира стихотворението „Memleket isterim“.

На всички призьори бяха връчени парични награди и грамоти.

Кметът Ресми Мурад подписа три договора за ремонт на улици, училища и спортни площадки в Ардино. Това се случи в Държавен фонд „Земеделие“. Общата стойност на безвъзмездно одобрените средства е 2 204 695 лева. Предвидените дейности за реализиране са по Програмата за развитие на селските райони.

Първият проект „Строителство, реконструкция и рехабилитация на нови и съществуващи улици и тротоари, съоръжения и принадлежности към тях в Ардино“ е на стойност 1 172 571 лв. Предмет на проекта са улиците „Родопи“, „Иван Вазов“, „Шипка“, „Републиканска“, „София“, „Орлови скали“ и кв. „Горичево“.

Вторият проект е за реконструкция, ремонт, оборудване и обзавеждане на СУ „Васил Левски“. Общата стойност е 935 814 лв. Сред основните дейности са подмяна на настилката пред централния вход на сградата, преасфалтиране на двора, подмяна на настилка от тротоарни плочи по пешеходните алеи, вътрешно освежаване на стаите, цялостна подмяна на ел.инсталацията.

Третият проект „Реконструкция, оборудване и обзавеждане на спортна инфраструктура на територията на община Ардино“ е на стойност 96 хил. лв. Предмет на проекта са две от спортните площадки в Ардино, разположени в парк „Нилюфер“, а именно комбинирано игрище за хандбал и волейбол и игрището за тенис на корт.

Убедителна победа

ДПС записа убедителна победа при изборите за български представители в Европейския парламент в община Ардино.

За Движението за права и свободи са гласували 4 630 души или 81%. За ГЕРБ вота си са дали 603 души, за БСП - 300, докато за ДОСТ са пуснали бюлетина само 93.

В община Ардино на евровота на 26 май са подадени 5 722 действителни гласове, а избирателната активност е 44,38%. Във всички секции ДПС е първа политическа сила. В някои от тях подкрепата за партията на Доган е особено внушителна. В град Ардино за ДПС са гласували 1179 избиратели, в Бял извор - 392, Горно Прахово - 277, Боровица - 202, Жълтуша - 175, Падина - 159, Млечино - 152.

„Още веднъж показахме, че като се обединим, можем да постигнем

много добри резултати“, каза Ресми Мурад. Той изказва искрените си благодарности към всички избиратели, които са подкрепили ДПС в евровота.

Севги и Сание
с медали от национален конкурс

За трета поредна година възпитаниците на школата по изобразително изкуство към Центъра за личностното развитие - Ардино, с ръководител Мюзейен Юсуфова, спечелиха призови места в 12-ия национален конкурс за детска рисунка на тема „Под дъгата на детството“.

В трета възрастова група 15-годишната Севги Карахасан се класира на второ място, а 16-годишната Сание Али е трета. Те бяха отличени с грамоти, медали и предметни награди.

Новооткритото пано, дело на художничката Ейлем Чалъшкан, символизира предметa и дейността на градското читалище „Pogonska iskra“.

Кметът Ресми МУРАД:
Словото и културата са нашата отговорност

Скъпи деца и ученици,
Драги дейци на образованието и културата,
Уважаеми съграждани,
Уважаеми гости и приятели на Ардино!

24 МАЙ е най-възторженият български празник!

Това е празник, в който всички ние почитаме силата на просветата и магическата мощ на писаното слово. По своето значение славянската писменост е уникален духовен подвиг. И ние си даваме ясна сметка за това. В един суров свят на насилие и битки светите братя равноапостоли Кирил и Методий показаха какво означава да бъдеш воин на духа. Какво означава да си умен, когато глупостта и жестокостта са налегнали света. Какво означава да имаш вяра и да отстояваш кауза.

В историята народите преуспяват тогава, когато редом до възвишения учител застанат прозорливият владетел и преданите ученици. Само тогава азбуката се превръща в книжнина, в колективно богатство, в траен ориентир.

И в средновековна България се случило точно това.

Славянската писменост е българският исторически белег.

Чрез силата на словото и натрупаното книжовно богатство средновековна България е станала достойна част на цивилизацията.

Чрез силата на словото, в зората на Възраждането, заспалият народ е призован да прогледне за съдбините си.

Паисий, Софроний, Раковски и Ботев са знаели, че без силен глас няма народна свяст.

Модерната българска нация и новата българска държавност са заченати в лоното на мита за проглеждането и светлината.

Чрез писаното слово българският народ се преражда духовно:

- „Върви, народе възродени, към светли бъднини върви!"

Лесно е да бъдеш като всички други, трудно е да бъдеш различен.

Кирилицата е призив, за да се развива културата на уникалното в света на глобалното, за обогатяване на Европа с българското културно-историческо наследство, с разнопалитрения фолклор, с балканска духовност.

В съвременния свят, в който имаме пълната свобода да съчетаваме различни идентичности в себе си, ние можем да бъдем едновременно и граждани на България, и европейци, и граждани на света.

Днес, ние се прекланяме пред силата на словото и просвещението.

Ние знаем, че да сътворим себе си е предизвикателство, на което трябва да отговаряме. Затова словото и културата са нашата отговорност.

Ние, поотделно и заедно отчитаме похвални резултати в полето на образованието, културата и спорта. Ето защо, неизменно в Ардино отбелязваме 24-ти МАЙ със самочувствие и гордост, въпреки икономическите препятствия и свързаните с тях изпитания за духовността.

Празнуваме 24-ти МАЙ с ясно съзнание и разбиране, че грижите и вниманието към образователно-възпитателния процес, културния и спортния живот са нашата несекваща отговорност.

Всички сме свидетели: нашите деца жънат успехи на областни и републикански първенства, на областни и национални конкурси и олимпиади.

Нека да ги поздравим и да им пожелаем попътен вятър!

Нека да отдадем заслуженото на учителите днес!

Нека да отдадем заслуженото на дейците на културата днес!

Да запазим жив пламъка на духовното безпокойство!

Поклон пред всички вас, съвременни просветители-учители, хора, творци на свободното слово!

Не щадете силите си, за да сеете знания, умения, душа и любов!

Честит празник на всички ни!

В УЧИЛИЩЕ ДНЕС

За учителите, които са в системата от 20, 30, че и повече години, днешното състояние на българското образование е истински парадокс. Това се вижда вече и от по-младите в гилдията, които могат да направят сравнение с преди, базирайки се на собствените си спомени от ученическите години.

Та ние имахме образование за чудо и приказ (изключвам класово-партийните дивотии)! Образование, за което всички ни завиждаха. Ученик със среден успех познаваше класиците на българската литература, знаеше всички важни дати от родната история, както и основни понятия от природознанието. Имаше и умения да разкаже кратък текст от въпросните науки.

Тези достижения от преди днес са недостижим праг за ученици с много добър успех. Знанията им по география са досущ еднакви с тези на митническия чиновник от Алековия пътепис „До Чикаго и назад", в който американецът бърка България с Унгария. Същото е и с „успехите" по история. Пък защо ли ни са и толкова много часове, си е рекъл някой. Левски, Каравелов и Ботев могат да се обединят в един урок. Какво толкоз трябва да се знае за тях?

А какво е мястото на Вазов в обучението по литература в 5. клас? Ами в учебниците, по които се учеше преди 3-4 години, той присъстваше с едно единствено стихотворение - „Родната реч", поместено на последната страница на учебника? А в новите учебници - просто отсъства! Забележете! Става дума не за кого да е, а за Патриарха на българската литература, родолюбеца, който е в темелите на българската народност. За сравнение ще посоча, че в Гърция само Омир се изучава в отделен учебен предмет. А ние трябва по-бързо да забравим кои сме и какви сме били с мотива, че ще ставаме космополити, сиреч граждани на света.

Някой определено има интерес от това

В последните години ревем, че учениците не четат художествена литература. Как да ги накараме да направят това? Ами не трябва ли да им предложим интересни текстове в учебниците? Къде са те сега? Вижте учебника по литература за 5. клас! По старата програма се изучаваше „Имир, леденият великан". Дали ще ви хареса? Защото на мене - НЕ! А в новите учебници липсва прецизен подбор и на митовете, и на фолклорните легенди, и на художествените текстове.

В последните години въпросът „Защо на никого не му пука за състоянието на българското образование?" стои висящ. Сменят се правителства, афишират се програми за по-качествено образование, работи се уж по европейски проекти с цел прилагане на по-добри практики, а дефакто нещата стават от зле по-зле.

Делегираните бюджети, срещу които ние, учителите, роптаем, също обслужват някого.

Пред мен лично стоят въпросите - **Чий заложник е нашето образование днес? Кой предаде и продаде българското училище и на каква цена? На кого не му пука за бъдещето на България?**

За всички е ясно, че за да има резултати в една област, е нужна дисциплина. За да има успехи в училище, е нужна работа с децата, при това упорита и целенасочена. Ученикът ще успее само тогава, когато е дисциплиниран и с него се работи достатъчно. А точно делегираният бюджет разваля дисциплината. Превръща ученика в тартор, който диктува положението - за допуснато нарушение той не е наказван, защото ще се премести в друго училище. А формулата я знаят всички - „Парите следват ученика!" И той, вездесъщият, си мисли: „Та аз осигурявам 1400 лева държавна субсидия! Затова ще правя, каквото си искам." Тази формула е повече от престъпна. Тя автоматично превръща учителя в жертва, оставяйки го без работа (сякаш той е виновен за това, че младите избягаха навън, че няма раждаемост в страната). А освен всичко това, учителят пък трябва да забрави, че е учител и да се посвети на новото си поприще администратор - ще пише до припадък (справки, анализи, отчети). А кога ще обучава и възпитава? Все пак и той е човек и има някакъв предел на силите си.

Най-лошото е, че всичко това се осъзнава и от хората, които ръководят образованието ни. Но мерки никой не взема. ЗАЩО и ДОКОГА?

Петина ПЕТЕВА

ОТЛИЧНИЦИ

Отчетоха резултатите от фотоконкурс *„Ардино - душата на Родопите“*

На специална церемония кметът на община Ардино Ресми Мурад, награди авторите на най-добрите снимки във фотоконкурса на тема „Ардино - душата на Родопите“. Компетентно жури оцени всички снимки, постъпили на имейла на конкурса, след което определи призьорите. Участниците бяха разделени в две възрастови групи - до 14 години и възрастни.

На **първо място** при по-големите журито на конкурса класира снимката на **Рейхан Ферад** от Джебел за пленителната гледка на меандрите на река Арда край Сухово. **Второто място** е за снимката „Ледено око на река Арда“ на **Ивайло Иванов** от Димитровград.

На **трето място** журито класира „Зимно утро в Ардино“ на **Нихат Конджа** от Турция.

Поощрителна награда бе присъдена за снимката на **Венцислав Стайков** от Кърджали.

При малките в класацията намериха място находчивите **Ебру Ерол, Диляра Реджебова, Атакан Хайрулов, Елис Мюмюнова и Фунда Ибрямова.**

ТРИ В ЕДНО

С магията на песента и музиката

Съвместният концерт на хор „Севги“ от побратимената турска община Нилюфер, фолклорната група за автентичен местен турски фолклор към читалище „Родопска искра” и ансамбълът за турски песни „Букет“ от Кърджали препълни читалищния салон.

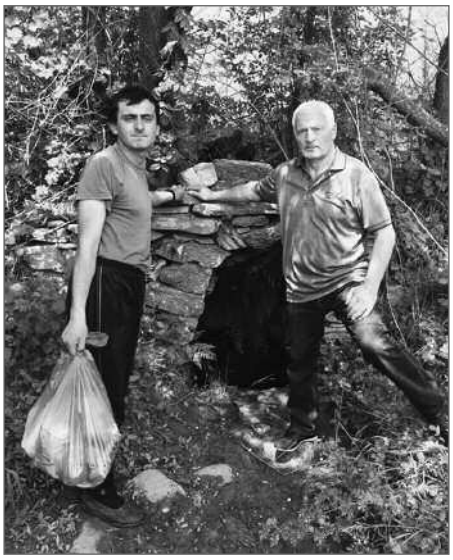
Концертната програма, включена в общинската програма за Майските културни празници, продължи повече от 2 часа, а груповите и соловите изпълнения на певци и музиканти от Бурса, Ардино и Кърджали бяха аплодирани бурно.

Те магически грабнаха сърцата на публиката. Показаха и доказаха, че езикът на музиката е най-доброто средство за обединяване на хората.

На финала на музикалния празник общинският кмет Ресми Мурад връчи почетни плакети на ръководителите на трите групи.

ЖЕСТ

По случай свещения месец Рамазан, Сдружението за култура и сътрудничество „Егридерелилер”, раздаде хранителни продукти от първа необходимост на нуждаещи се хора от Ардино и селата. Всеки един индивидуален пакет, съдържащ олио, захар, брашно, ориз, бял боб, макарони, оцет, бонбони и кафе, намери своя адресат.

Кметът на общината Ресми Мурад изказа искрените си благодарности към ръководството на земляческото сдружение за благородния жест, който се случва всяка година по време на свещения месец Рамазан.

05_2019_07_01_07.qxd 05.06.2019 10:27 Page 1

ARDİNO'NUN SESİ

• Mayıs 2019 • Hazırlayan: Saffet EREN

İKİ EĞRİDERELİ BAŞKAN'DAN

Değerli Ardinolular, Değerli Dostlar,

Ramazan ayı, bünyesinde birçok güzelliği barındıran muhteşem bir iklimdi.
Ramazan ayı, Kur'an ayıydı.
Ramazan ayı, Oruç ayıydı. 'Oruç tutmak' demek, aç susuz kalmak değil; ruhu beslemekti.
Ramazan ayı, birlik beraberlik ayıydı.
Ramazan ayı, paylaşma ayıydı.
Ramazan ayı, yeniden hatırlama ayıydı. Muhtacı, çaresizi, kimsesizi, öksüz ve yetimi hatırlattı Ramazan.
Ramazan ayı, kaynaşma ayıydı...
Ramazan Bayramına ulaşmanın sevincini yaşadığımız bu günlerde en insani duygu ve düşüncelerle, başta Ardino'da ve köylerimizde yaşayan hemşerilerim olmak üzere tüm Müslümanların bayramını kutluyor, hep bir arada, sevgi dolu ve huzurlu nice bayramlar geçirmek dileğiyle, sevgi ve saygılarımı sunuyorum.

Resmi MURAD
Ardino Belediye Başkanı

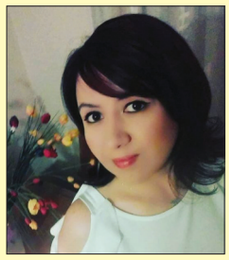
Sevgili Eğridereliler,

Sosyal dayanışmanın güçlendiği, gönül zenginliğinin paylaşıldığı; barış, kardeşlik, huzur ve hoşgörünün ifadesi olan mübarek Ramazan Bayramınızı kutluyor, sağlık, mutluluk ve esenlikler diliyorum.

Aydın YILMAZ
Eğridereliler Kültür ve Dayanışma Derneği Başkanı

PARAMPARÇA OLDUK

Yeliz Mümün MEHMET

Asimilasyon ve Göç

Asimilasyondan kaçan 350 000 Bulgaristan Türkü Kapıkule'den ufka kadar uzanan araç kuyrukları ve hatta ufku delen yeni başlangıç hayalleri...

Bu yıl, Avrupa'nın 2. Dünya Savaşından sonraki en büyük göçün 30. yılı! Komunizmle tanıştıklarında, o rejimin benliklerini yok etmeye çalışacağını akıllarından bile geçmemişti. Bulgaristan'ın 2. Dünya Savaşına Almanya'nın yanında katılmasının ardından Sovyetler Birliği ülkeyi işgal etti. Faşist rejim yıkılıp yerine totaliter rejim geldi. Artık idare Sovyet destekli Vatan Cephesi'nin elindeydi. Bulgaristan'daki Türk azınlığı taleplerinin yerine getireleceği sözünü veren Vatan Cephesi'ni destekliyordu. Fakat iktidarın Bulgaristan Komunist Partisi yani BKP'ye göre azınlıklar ünite sosyalist yapının önündeki en büyük engeldi. Asimilasyon çalışmaları, Türk azınlığının eğitim seviyesini yükseltmesiyle başladı. 1943-44 öğretim yılında 424 Türk okulu, 871 öğretmen ve 37 335 öğrenci bulunurken, 1949-50 öğretim yılında bu rakamlar yükseldi...

Bulgaristan'da asimilasyon

BKP, Türk azınlığının dini yaşamına ve geleneksel kıyafetlerine müdahale etmeye başladı. Medrese ve Kur'an kursları kapatıldı. Baş örtülü Türk kadınları baskı altında kaldı. Bulgaristan Türkleri huzursuzdu. 16. yüzyıldan 19. yüzyıla kadar Türkler Bulgaristan'da çoğunluğu oluşturuyordu. Oysa 1934'e gelindiğinde resmi rakamlara göre 618 000 Türk, nüfusun % 10'unu teşkil ediyordu. Bu, bir azınlık grubu için yadsınamayacak bir rakamdı. Eğer azınlığın sayısı azaltılırsa asimilasyon politikası daha hızlı ilerleyebilirdi.

Bulgaristan'dan kaçış

Bulgar hükümeti Türkiye'den sınır kapısını açmasını istedi ve 1950-51 yıllarında 154 393 kişi Türkiye'ye göç etti. Göçler bununla sınırlı kalmayacaktı. Göçmenlerin Bulgaristan'da kalan akrabalarının yüksek ulusal dereceye sahip olduğunu düşünen komunist rejim, Türkiye ile "Yakın Akraba Göçü Antlaşması"nı imzaladı. Böylelikle 1968'den 1978'e kadar 130 000 kişi daha Türkiye'ye göç etti.

Devamı Sayfa 8'de

PARAMPARÇA OLDUK

Sayfa 7'den

Asimilasyon tam gaz

1973'ten itibaren Türkçe seçmeli derse dahi müsaade edilmeyecekti. Türk basını da Türk okulları gibi yavaş yavaş yok edilecekti. Komunist Parti döneminde 5 Türkçe gazete, 1 Turkçe dergi yayınlanmıştı. Zamanla sadece 1 tane Türkçe gazete kaldı. Onun da içeriğindeki Türkçe sözcük sayısı gittikçe azalıyordu.1970'lerin sonundan itibaren aslında Bulgaristan sınırları içinde Türk diye bir grubun bulunmadığı, bunların Osmanlı döneminde Müslümanlastırılmış Bulgar olduğu yazılmaya başlanması, yani Resmi Tarihin değistirilmesi asimilasyonun önemli bir başka koluydu. 1956'dan beri Komunist Parti Genel Sekreterliğini yöneten Todor Jivkov asimilasyonun yeterince hızlı ilerlemediğini düşünerek 1984'te "sert asimilasyon" dönemini başlattı. Camiler kapatıldı. Bazıları ambara dönüştürüldü. Hacca gitmek ve hatta sünnet olmak bile yasaklandı. Cenazeler dini usule göre yapılamaz oldu. Arapça ve Türkçe yazılı mezar taşları paramparça edildi. Türkçe konuşma yasağı getirildi.

Türk isimleri Bulgarlaştırılıyor

En ağır asimilasyon darbesi ana dilin yasaklanması değildi. Öyle bir teknik vardı ki, Türklerin bilinçaltını altüst edecekti. Todor Jivkov, isim değiştirme kampanyasına "Soya Dönüş" adını vermişti. Osmanlı döneminde güya zorla Türkleştirilmiş olan Bulgarların Bulgar isimlerini gönüllü olarak geri aldıkları iddia ediliyordu. Bunun nedeni, Türklerin doğum oranının % 24'e varması, Burgarların ise % 16.6 olması. Yani Türk nüfusunun Bulgar nüfusundan hızlı artması. Türklerin sayısı arttıkça, özerklik talep etme ihtimalleri de yükseliyordu.

Bulgaristan Türklerinin Direnişi

Türkler benliklerini korumak için örgütlenip direnmeye başladılar. Bu direnişlerde 1980-84 döneminde öldürülen Türk sayısının 700 ila 900 arasında olduğu tahmin ediliyor. 9 Mayıs 1989'dan itibaren başvuruda bulunan veya bulunmayan Bulgaristan vatandaşlarının çoğuna pasaport verilmeye başlandı.

1989 Göçüne Doğru

Devam eden açlık grevleri Todor Jivkov'u hem iç hem de dış baskıya maruz bırakıyordu. Jivkov, asimilasyon politikasında bir değişikliğe gitmesi gerektiğinin farkındaydı. O yeni yöntemin adı Zorunlu Göç'tü.

Bulgaristan Türkleri Yollarda

Bulgar medyasının "Büyük Gezi" olarak adlandırdığı 1989 göçü 6 Haziran 1989'da başladı. Pasaportunu alan herkes yollara düştü. Genci, yaşlısı, mahkûmu, çiftçisi... Hatta geleceğin olimpiyat sampiyonu haltercisi... 21 Agustos'ta Türkiye, Bulgaristan sınırını kapattı. Artık yalnızca vizeli girişlere izin verilecekti.

Yeni Bir Hayat

Göçmenler çoğunlukla Bursa ve İstanbul'da oturan akrabalarının yanına yerleştiler. Yaklaşık 130 000'i yani 1989 göçmenlerinin 3/1'i Bulgaristan'a geri döndü.

Göçün Bendeki Etkileri

Göç ettigimizde ben 10 yaşındaydım. 5. sınıfa başlayalı birkaç ay olmuştu. Göçün bendeki etkilerini paylaşmak isterim sizlerle. Türkçe okuma-yazma bildiğim için bir sınıf geri alınmadım çoğunluk gibi. Ama esas Türkçede bilmediğim çok fazla kelime vardı. Derslerime adapte olmakta çok zorlandım. Haliyle ailede de yardımcı olacak kimse yoktu. Çünkü bir nevi yabancı dil gibiydi bizim için Türkiye Türkçesi. Hiç unutamadığım bir anımı paylaşmak istiyorum. Sınıf öğretmenimiz 1978 göçmeniydi. Bir gün beni tahtaya kaldırdı. Eline tebeşiri aldı ve "bu nedir" diye sordu bana. Bulgarca "tebeşir" olduğunu biliyordum ama Türkçe olarak bilemediğim için cevap veremedim. Meger "tebesir"miş. Bir harf farkla. Çok mahcup oldum sınıfın önünde. Ortaokula geçtiğimde ise İstiklal Marşı'nda bilmediğimiz kelimeleri yazmamız istendi. Neredeyse on kıtayı da yazmıştım. Tüm aile fertleri çalışıyordu. Okuldan gelince kapımı kilitleyip yalnız kalıyordum ve anlamayı başarabildiğim kadar ders çalışıyordum. 15 yaşımdan itibaren her yaz Bulgaristan'a gidiyordum. İki ülke kültürünün farklılığı gençliğimde de adaptasyonumu zorlaştırıyordu. Tam Türkiye'ye alışıyordum yazın Bulgaristan'a giderdik. Tam Bulgaristan'a alışıyordum Türkiye'ye dönerdik... Ardino'da özgür hissediyordum kendimi kafesten çıkmışçasına. Yılda bir kere birkaç hafta ve hatta birkaç gün gördüğüm akrabalarımdan, özellikle kuzenlerimden ayrılmak ölüm gibi gelirdi. İki şehir boyunca yolcu ederlerdi beni, birkaç saat daha birarada olabilmemiz için. Her yaz dinmeyen gözyaşları ayrılıklarda.. Ayrı büyüdük. Yeri geldi cenazelerimize gidemedik yada onlar gelemediler...

Aniden gitti
Recep Emin ağabeyim
derin bir sızı yürüdü
saatlerin nabzına...

SİSLİ BİR ARDİNO GÜNÜ İÇİN AĞIT

1

Birdenbire mi indi Ardino göğüne hüzün renkleri
sakin ışık, mor-kekik çağındaydı oysa vadi atlası
kuşlar, teller öyle dedi, nemli gün ortasına, öyle
böceklerin, kelebeklerin sözü, ağlamaklı çiseledi
vadi, yamaçlar, sırtlar, bilinenden koyu gri yaydı

dünyası güzel kasaba, toprak-hava, derin ezgiydi
yaraşır ömür bezemesine, yüzünde tan çizgilerle
yatıştırıcı esim dedi, ıpılık bağrında, anı hazinesi
geçicilik huzmesi Ardino'ya saplanan iğne, öyle
sancı kalbe saplanırmış, yokuşlar ne bilsin kıyası
kırılan bulut çisentileri, ağaçlarla rüzgârın aşkına
inanmış; dağlar da tanık, hayatı yavaşlatan acıya
kanatlı acıya
umarsızca kilitli bakışlar, diller yas düğümü, öyle
eksilmez artık, Ardino göğünden hüzün çiçekleri
gitti kekiklere Recep öğretmen, Ardino üzgün...

2

"Yazılan bozulmuyor" diye ağladı, kalabalıktan bir ses
yaşamak yaşlandığıdır insanın, başka ne uğrar ki başa
arşa değen, kırlar bilir, akkavakların kabuğu da sızlar
"yazılmış silinemiyor evladım" diye, yineledi aynı ses
öğle kalabalığı işitti; yetmişe değdi güzel yaşı, tam da
"cevizler meyveye duracaktı ama ben görmem nasılsa"
diyen hayat hoşnutluğunu sanki daha demin, şuracıkta
tentelerin altında, dün anıları uçuşurdu, güneş simleri
çit karaltıları ne bilsindi, mor-salkım, iğde kokusu ne
bahçe evi, Eğridere vadisi, Çayboyu, set kenarı tanıktır
sırtta Hatipler, gönlümüz, gözümüz, yönümüz sıla idi
dünyamız o kadarcık bir vaha; vade doluyormuş, öyle
yaşamaya sevdalı kişi, düşlerine çalışan… ne bilsindi?
sığındı toz ağaçlarına Recep öğretmen, Ardino şaşkın...

3

Tütsü ve is hep olacaktır, servili mekânında gidenlerin
karamsarlığa iliklenmiş nice iklim ruha zarardır diye
mantık öğretmeniydi Recep abi, matematik-jimnastik ile
bilinci ve insanca'yı kavrasın çocuklar ve evler diye
belleğini, Eğridere kardeşliği anlattı; Darıdere, Uzundere…
her su, iri-diri kendi yatağında akar, usulca veya hırçın
aşıp okurken Rodoplar'ın bostan kokusunu, kara sakızını
derviş soluğu muydu ki yıllar hayata hamle hakkı vermiş
son adres toprağına dek satranç sabrı… mat ederken acıyı
Hatipler başında mühürlü taşta kazınmış harfler ne bilsin
artık ölümden bahsetme sebebi kalmamış sanki kasabanın
inzivada kadim Şeytan Köprü, kıvrılır, uzar Arda suyunca
gitti meşelere Recep öğretmen, Ardino kırgın...

4

"Fidanlar şenlenir, ben olmasam da büyür cevizler
salt toprağa değil, zamana diktim meyveleri…" dediydi
Recep abi: "a be sincabı var, solucanı
olmadı ağaçkakanlar sevinsin
kadir-kıymet bilecek olur elbet…
hem yamaç, kel-kıraç kalmasın" dediydi…

Ardino vadisine bahar inmiş, çay-boyunda tarlalar buğulu
yenilenirmiş demek ki, çakıl taşını okşayan su sesi tanık
insan, iyiliğine aynadır bir başka insanda yaşamakla güzel
anılsın diye nakışlıdır can-evine, sevgi sükûtu ile yüzlerde
mazi öyle yaman akarken, Arda akmam der mi hiç?

gitti kızılcıklara Recep öğretmen, Ardino bezgin…

5

Şeytan Köprü bilir, Rodoplar razıdır konumuna
cennet ormanı çocukluktan beriye, yakına çektiği
Karaburun razı, düşleri Dalca sözü tatmış bazı
Aladağ umuda toplanmış, çarşıda öğle vakitleri
cevizler kıpırtı nöbetinde, leylak kokuları yürümüş
mor-yeşil sinmiş Beli Brezi içlerine, Recep agam
rahat uyusun çitlembiklerde, zambaklarda diye
vadi yutkunmuştur tüm yitirmekler yasını ömrün
hayat sonsuzluğa odaklı ve öylece anlamlıdır diye
ezelden, doğduğu toprağa bağlanırmış insan evladı
sınıflara geçti Recep öğretmen, Ardino suskun…

6

Sen rahat uyu Recep abi... bütün bitmeler gibi biter yazı
dünyada ne kalıyor ki 23 Mayıs da biter ama unutulmaz
anmak için sınır yoktur neyse ki… dedikten günler sonra
kaçıncı kez yeltenmekle ancak, harflerin gece kuyusuna
eğilebilmişim; mayıs şaşırttı bizi, karıştı kırların amberi
Ardino yaşadığını konuştu; emeğindeki sevgiyi ve sabrı
hayaline aittir insan dili, diye verdiğin, suskunluk dersini
öğrencilere geçti Recep öğretmen, sıralarda gezinir bakışları

7

Artık akkavaklarda Recep Emin, Ardino içinde hayali
toprağa değince tohumun kıpırtısı, gündüze ulanır resmi
dipten kök almış fidenin gülümsemesi, yaşam bağışıdır
okul pencerelerinde Bekir'in silueti tazelenir çocuklarla
ay uyandığında, güneş yandığında kalpleri tutan tılsımdır
Emine eş, Can oğul, metanetle direne direne ulaşır anısına
matem ki anlam lehimi, iz bırakıp geçmişler için doğada
Karapınar nabzı, bahçesine katık ve gönül mayası zamana
efsane, Recep Emin adı, silinmez artık Ardino bağrından.

Hilmi HAŞAL

SIRLARLA DOLU BİR SU

Çok şaşırdın değil mi? Haydi utanma gir içeri. Bu işte bir tuhaflık var. Öyle içeriye tanımadığımız insanlar alınmaz. Cız yaparım ha! Aç ağzını, acı biber süreceğim, bir daha yapmayasın. Yapacağım işte sana, sana ne! Hem siz ne hakla karışıyorsunuz, hangi vasıfla? Aile. Aile mi, içine sıçtığımın ailesi. Cesetlerden farkınız yok. Sizi kokuşmuşlar, çekin elinizi üzerimden yoksa polis amcalara söylerim.

Kızarmış kepçe kulaklar, boncuk boncuk terlemiş otoban genişliğinde alın. Korkma ben adam yemem. Yesem yesem anamın koca göbeğini yerim. Ne iğrençtir. Nelerle besledi de yağ tulumu oldu. Bir geğirmesiyle yer gök inler ve yeryüzünü kara bir duman kaplar, altüst olur her şey, ben altında kalırım; eşyanın, zamanın ve anamın.

Kusura bakma içerisi biraz karışık. Tembel bir kadın olduğumu düşüneceksin. Saçım başım da iç içe. Aslında ben çok bakımlı bir kadınım. Beş dakika beklersen saçımı toplar makyajımı yaparım. Zamanın mı yok, valla sen bilirsin zaten ben böyle de güzelim. Bir şey içer misin? Çayım, kahvem yok, aslan sütüm var, votka, şarap, haa bir de bira. Niye şaşırdın, ben alışılmışın dışına çıkmışım. Ee ne de olsa değişiklik iyidir. İş esnasında içmez misin, tabii ki saygı duyarım. İş önemli tabii, çalışmak, para kazanmak, o parayı yemek, yine çalışmak, acıkmak, yine yemek, ne güzel. İş iş dedin de çişim geldi. Tuvalete gidebilir miyim? Öğretmenim lütfen, altıma yapacağım. Yaparsan yap, dersin ortasında çişe gidilmez. Aa, bakın bakın Zehra çişini yaptı, çişli, çişli.

Sizi de yalnız bıraktım. Pardon siz neyin anketini yapıyorsunuz? Seçimlerin mi? Seçim mi var ülkede, valla billa haberim yok. Ben yapmadım, ekonomiyi ben bozmadım, insanları yoldan çıkartmadım, valla bak ben suçsuzum. Ülkemi seviyorum. Bazen anarşist sözler çıkmaya çalışıyor ağzımdan da ağzımı sıkı sıkı tutuyorum. Ee bu zamanda diline sahip çıkmazsan dilin senin başını yer. Bazen yüksek sesle düşündüğüm zamanlar da oluyor, küfürler attığım ılık zamanlarım var. Asla çizmeyi aşmıyorum, öyle bel altı değil, bel üstü. Zarif de sayılır. Yav kardeşim beni çileden çıkartmayın, onlar da işlerini iyi yapsınlar. Bak yine dilim dolandı, anarşist sözler çıktı. Sıkıldım sorduğun sorulardan. Ben kendi sorularıma cevap veremezken, ülkenin geleceğine dair cevaplar veremem. Ben iyi değilsem bu ülkenin de iyi olması mümkün değil.

Peki ya sen, sen mutlu musun? Şükür dediğine göre mutsuzsun. Kazancın nasıl? Neden sustun? Ooo, sen de pek alınganmışsın. Gitme lütfen, yanlış bir şey mi söyledim. Hem kimsenin elindeki ankete cevap vereceğini zannetmem. Yüzüne bile bakmazlar. Günaydın, iyi günler. Hapşu. Çok yaşa. Yaşama geber, öyle geber ki cesedin yakışıklı olsun. Malum hayat yakışıklı ve güzel olma zamanı, çirkinlere yer yok. Herkes kafayı yemiş. Neyle, ekmek peynirle. Ben kuru fasulyeyle pilavla yemeyi tercih ederim, yanında da koca bir soğan, oh oh afiyet olsun.

Size bir teklifim var. Kazandığın paranın yüz mislini veririm. Bak valla billa, hem de nakit. Nasıl da gözleri parladı namussuzun. Ah para, açamadığın kapı yok. Şu andan itibaren işvereninim ben senin. Ben öyle patron kalleş işçi kardeş değil de işçi kardeş de patron da baba diye değiştiriyorum. Ben işçi dostuyum. Sadece tek isteğim işini yapman. Merak ettin değil mi, hele şöyle otur sırtını koltuğa daya, rahatla.

İntihar etmemde bana yardım eder misin? Yapman gereken, sadece beni söyleyeceğim nehrin üzerindeki köprüden suya itmen. Salak, söylediğin tüm intihar şekillerini denedim olmadı işte. Nehir her yıl kurbanlarını bekliyor. Ben de bu yılın kurbanı olmak istiyorum. Aldığını vermezmiş hem. Cesetleri de kimse bulamazmış. Katil mi, ne katili? Kimse görmeyecek. Hem bir sürü paran olacak. İntihar mektubum da hazır, daha ne istiyorsun. Suyun dibi bir sürü kadın cesetleri ile dolu. Sırlarla dolu bir suda boğulmak en büyük hayalim. Hadi be bir kadının hayalini gerçekleştir. Mutlu olmak benim de hakkım. İçim içime sığmıyor, her gün beni çağıran sesler duyuyorum. Hadi gel biz senin sırrını paylaşmaya hazırız diyorlar. Sadece it. Parmaklarını hafif dokundursan yeter. Bu iyiliği çok görme bana. Ölmeyi başaramayacak kadar korkağım. Güçsüzüm.

Seçimlerden sonra da bir şey değişmeyecek. Ölen sırlı kadınlar ve evet, hayır.

Serap KALPAK

**** Eliz Edebiyat Dergisinden*

Касим Джерахов от Гърбище:

Младите да не чакат светло бъдеще в България

„Имам дълъг трудов стаж (46 години), а получавам малка пенсия (274 лв.). Всяка година се повишава възрастта и стажа за пенсиониране. След години няма да има и пенсионери в България“, казва 83-годишният Касим Джерахов от село Гърбище. Честичко слиза в Ардино, за да се види и побъбри с познати пенсионери и приятели. Срещаме го в местния клуб на пенсионера, където в приятна и уютна обстановка пие кафе. Според него пенсиите у нас са много ниски и това се дължи на лошото управление на държавата.

„Пенсионната система у нас се променя при всяко ново правителство. Според последните промени мисля, че мъжете ще се пенсионират на 65 години и трябва да имат 40 години трудов стаж. Как ще стане това? Трябва да се понижи пенсионната възраст, а не да се увеличи. Повече от 10 години България е член на Европейския съюз, а няма никаква промяна в страната. Младите бягат от страната, и то образовани, а човешкият капитал продължава да намалява. Младите да не чакат светло бъдеще в България“, възмущава се бай Касим. Той е бил два мандата кмет на Гърбище през 80-те години на миналия век. Спомня си, че през тези години населението в Гърбище е надхвърляло 1 000 души, а в местното основно училище се обучавали между 250 и 300 деца.

Бай Касим е роден през 1936 година в Гърбище в многодетно земеделско семейство. Основното си образование завършва в родното си село, а средното - в Ардино. На 22 години се жени. Със съпругата си Пакизе Сакиб, починала преди 16 години, са били сплотено семейство и са отгледали с голяма любов и всеотдайност своите наследници. Има две дъщери и един син, 6 внуци и 5 правнуци.

В периода между 1959-61 година бай Касим отбива военната си служба в Разлог. След завръщането си от казармата започва да работи като търговски работник в местната кооперация „Наркоop“. През 1963 година е назначен като учител в близкото село Теменуга. Там работи до 1975 година. Същата година е назначен за секретар на читалище „Нов живот“ в Гърбище, а в края на 1979 година вече е пълномощник в двете съседни села. В периода от 1979 до 1985 година е кмет на Гърбище. Поради пасивност по време на т.нар. „Възродителен процес“ в началото на 1985 година е освободен от длъжността „кмет“ по заповед на тогавашния първи секретар на общинския комитет на БКП в Ардино. Забранено му е да излиза от селото. Започва да работи като бригаден ръководител и фаянсаджия. След демократичните промени през 1989 година постъпва на работа като началник на пощата в родното си село, където има 20 години трудов стаж и работи до пенсионирането си.

Бай Касим е най-щастлив, когато цялото му семейство успее да се събере заедно на Рамазан и Курбан Байрам. Всеки уикенд при него идват, за да го видят дъщерите му Айсен и Бирсен и синът му Вахдет, които живеят в Ардино и Бурса.

Гюнер ШЮКРИ

РАЗБОЙНИЦИТЕ

Разбойниците от Родопите са имали различна съдба и по различен начин са укривали парите си. Интересното е, че повечето от тях не са могли да се възползват от имането, което са натрупали.

Карабаша от Ахрянско, Юрпек

Карабаш шейтан поп Альо „крадял умерено“, но доставил и красива кадъна на полицейския началник

Удивление буди една странна фигура на разбойник от старата махала на Ахрянско край днешно Ардино, наричана „Ески юрпек”. По данни на популярният някога местен ловец Пашата и по други източници от архивите в Баните, Смолян и Пловдив, този човек се е казвал Альо, когато си е бил в родното си село и минавал за българин с мохамеданско произход във верско отношение. И в същото време е бил свещеник, който е обслужвал църквата в село Лъджа, днешното Баните, Смолянско. Известно е, че Баните е християнизирано през 1912 година, през тези години е построена и тамошната църква.

Този Альо, когато служел в Божия храм се казвал отец Ангел, а иначе в Ески юрпек си е бил Альо или Али.

Този бъдещ Божи човек е бил ръкоположен от Пловдивският епископ на основа на документи, че коренът му е именно от християнизираното село, а той самият е бил роден в помохаметанченото Ахрянско. Пряката пътека между двете села по поречието на Малка Арда е била двадесетина минути при нормален ход.

Обикновено след църковната служба отец Ангел се прибирал в Юрпек, хвърлял расото и кръста на врата си и с трима верни авери слизал към Чандър (село Светулка), който е естествен гидик (проход) от долината на днешно Ардино към Бял извор, към Баните, Неделино и Средногорци. Там, на пусия при Ески кале (Старата крепост) дебнел пътниците и ги ограбвал. Не се е церемонял да съблича и дрехи от гърба на нещастниците, попаднали в засадите му. Но не ги малтретирал физически. Обикновено проявявал милост и им вземал само наличните пари и по-ценна стока, ако имат такава. За поп Ангел една от Десетте Божи заповеди - „Не кради!”, се е тълкувала като „Кради, но умерено!“ „Морал”, който днешните разбойници не разбират и крадат безобразно, докато почнат да повръщат от „имане”.

Отец Ангел е бил плешив от младини. Попската килимявка очевидно топлела олисялото му теме и той често след като хвърлял расото и си слагал обикновени селски дрехи, забравял да си свали свещеническата шапка. Така обикновено излизал с нея на превала при село Светулка и „Крадял умерено”.

В коментарите си местното туркоезично население в селото започнало да го нарича „карабаш шейтанъ” в превод „черноглавият дявол”.

И така се създало прозвището, а и местните легенди за Карабаша, разбойник от Юрпек...

Популярен е случаят, когато местният полицейски началник Маринов, разхождайки се по тогавашния пазар на Егридере, забелязал една кадъна от Ак бунар (Бял извор), която с мъжа си разглеждала пазара и стоките. Била изумяващо красива. Началникът прошепнал на един от подчинените си да уточнят коя е точно тази жена и да разберат къде живее. Оказало се е, че съпругът й е популярен местен търговец от селото Падина.

Скоро началникът намерил начин чрез втори и трети лица да се свърже с разбойника Карабашлията от Юрпек, за когото знаел, че „шета” около село Светулка. Поръчал му жената да му бъде доставена в удобно за него, но и за нея време. Разбойникът направил съответните проучвания и в дни през които търговецът - съпруг на желаната жена пътувал за Станимака (Асеновград) по търговски дела, една вечер към полунощ „тънката поръчка” на Егридеренския градоначалник била изпълнена.

В този случай свещеник Ангел изтълкувал Божията заповед „Не пожелавай жената на ближния си!” като „Можеш да пожелаеш жената на ближния си, но ако той не разбере!” Видно е, че Карабаша е служел и на дявола, и на Мамона...

Началникът богато възнаградил разбойника и определено станали близки приятели! Когато била обявена Амнистията за разбойниците от 1922 година, Карабаш шейтан я приел. И не само това - станал най-близкият съветник и помощник „в сянка” на тогавашния ардински градоначалник. Предварително обаче се разпопил съвсем предвидливо, за да не смущава местното мохамеданско население, но все пак запазил кръста в пазвата си.

Така двамата разбойници продължили да управляват Ардинския район... Смята се, че същият този Карабаш след 1934 година отново облякъл расото и започнал да проповядва в Ардинската църква „Св. Архангел Михаил”.

Къде се заровени алтъните на поп Альо, ли? Няма такива сведения, защото Ангел-Альо-Али живеел за мига.

Великият турчин - разбойник и български патриот, Топал Кадир

Най знаменитият турчин, роден в началото на миналия век, появил се с първото си бебешко проплакване по българските земи и изявявал се като голям местен патриот е: Топал Кадир!

Сведенията за него са твърде оскъдни и твърде противоречиви. Но от наличните източници, които бегло споменават за него, а именно Хасковският Държавен архив, историците Златилов и Явор Сариев и народните предания от района на Кърджалийска община, както и от населението на днешното Кърджалийско село Висока Поляна, се очертава една впечатляваща с хуманността си, с голямата си човещина историческа физиономия! Очертава се невероятното лице на българския патриот, турчинът Топал Кадир!

Според наличните данни този голям радетел за приятелство и истинско единение в България между българи и турци след Първата световна война е роден в кърджалийското село Висока Поляна... След Ньойнският договор, подписан в Париж през 1919 година, опасността българската провинция Западна Тракия да бъде откъсната и предадена на Гърция била сериозна... Тази позиция на Великите сили, целяща да накаже България, обединява и турци и българи в обща борба за независима Западна Тракия... Дори е имало тъжнение този беломорски район да бъде обявен за независим, да бъде обявена независима област, дори да бъде обявена независима държава само и само сърби и гърци да не я владеят...

НА РОДОПИТЕ

В село Химитли, Гюмюрджинско е бил проведен и сбор, на който е била учредена „БТМОРО" (Българо-турска македоно-одринска революционна организация). На нея са присъствали 13 български и 7 турски чети от революционери... За командващ тази революционна армия е бил избран воеводата Тане Николов. От популярните български войводи участвали Тодор Хвойнов, Димитър Маджаров, Петър Чапкънов и други. Турските революционни чети, вдигнали се в защита на независимостта на Западна Тракия като част от Българската държава, били представени от Хасуд бей, Кара Бекир, Ибрям Паша, Дели орманджи Хасан... Топал Кадир и други.

Топал Кадир е бил от бедно семейство и от малък изживявал мизерията, в което живеело и турското и българско население от Кърджалийския край. Край родното си село, в местността „Кач бая Ин", където момчето пасяло бащиния добитък, имало пещера, където при дъждовно време той се приютявал с животните. Не бил сам, с него от селото пасяли добитък и други момчета... Пещерата била плитка, до 15-20 метра, но ставала за предпазване от дъжд и вилици. Палели и огън в нея, за да се топлят когато било студено...

С приятелчата си - пастири, с които доста по-късно, омерзени от глада и мизерията, започнали да нападат и обират пощенски кервани, тази пещера ползвали за първо скривалище... По този повод и след това, пещерата получила названието Топал Кадирова дупка, която и до днес е запазена до село Висока поляна, в близост до жп спирката Средна Арда...

Топал Кадир и съратниците му, неколцина момчетии от района вече възмажавайки, обмисляли и реализирали добри „удари" срещу пощенски коли пренасящи пари. Нападали и други „държавани учреждения" където се предполагало, че има левове... Но тези пари раздавали на бедните из околните села и махали, на бедните турци и българи... Действали като истински български патриоти, а Топал Кадир се наложил като авторитетен воевода... В четата му имало и българи, и турци... По патриотизма си Топал Кадир с нищо не се е отличавал от другите родопски воеводи като Тодор Хвойнов от Смолянско и от Димитър Маджаров от Хасковско. Воювал е за справедливост в родината си България. Но не забравял и това, че е мюсюлманин и фанатично почитал религията си... С това той е бил и на особено висока почит сред останалите български воеводи.

Гръцките власти паралелно вземали мерки за противодействие на българските и турски патриотични революционни чети, чиято численост надхвърляла 2 000 хиляди... Топал Кадир участвал с 42 четника, като от тях 11 били българи, християни... В периода 1921-1924 година се провели стотици сражения между българските и турските чети от една страна, защитаващи независимостта на Западна Тракия като част от България и отделни съединения на редовната Гръцка армия. Гърците били добре въоръжавани от сърби и французи, с модерни за времето си картечници, муниции и други. Великите сили не желаели България да е толкова силна, каквато се е проявила през Първата световна война... В защитата на независимостта на Западна Тракия, българи и турци се проявили като истински братя по оръжие, обединени от една кауза.

Топал Кадир не е нито заравял, нито крил по някакъв начин пари от набезите, които е извършвал върху пощенски и други военни и полицейски пратки! Придобитото раздавал на бедни турци и българи.

Родопският революционер - воевода е загинал в люто сражение при село Аджи Виран, защитавайки заедно с четата си българската си родина, но не забравяйки, че е турчин и мюсюлманин, за което постоянно правел подаяния на бедни и болни турци и българи...

Всъщност, този български революционер, равен по чест и достойнство на Яне Сандански, Ванче Михайлов, Хвойнов, Маджаров, Яворов и други войводи, е оставил нещо..., но не за днешните иманяри, а за съвременните български патриоти - оставил е кръвта си край Аджи Виран. Оставил е кръвта си за независима Западна Тракия, за България!

Днешните управници на Кърджалийско може би е време да помислят за един бюст паметник или паметен знак за големия турчин, мюсюлманин, загинал за родината си - България! И може би - да се учат от него! А историците следва да го дават за пример на чиста всеотдайност към свободата и независимостта на етносите, народени в България и наричащи се Български народ!

(Край)

Христо КРАСИН

ЗАПОВЕД

№ 202/06.03.2019 г., гр. Ардино

На основание чл.44, ал.2 от Закона за местното самоуправление и местната администрация, във връзка с чл.101 и чл.103 от Наредба №1 за поддържането и опазването на обществения ред, околната среда и опазването на собствеността на територията на Община Ардино, ЗАПОВЯДВАМ:

1. Забранявам целогодишно пускането на домашни животни, независимо от начина на отглеждане, в зелените площи, паркове и градини, в строителните граници на населените места на територията на община Ардино, включително по коритото на река „Ардинска".
2. Забранявам свободното пашуване на животни без пастири на територията на община Ардино за периода от 01.03. до 15.09.2019 г.
3. Забранявам целогодишно пашуването на животни в пасища и мери извън договорените с писмен договор за предоставяне на пасище.
4. Забранявам увреждането на дървета, храсти, цветя и зелена растителност на територията на населените места в община Ардино, с цел набавяне на храна за животни.

Всяко нарушение ще се санкционира съгласно разпоредбите на Наредба №1 на Общински съвет - Ардино.

РЕСМИ МУРАД

Кмет на Община Ардино

ЗАПОВЕД

№ 203/06.03.2019 г., гр. Ардино

На основание чл.44, ал.2 от Закона за местното самоуправление и местната администрация, във връзка с чл.46 от Наредбата за пожарна и аварийна безопасност и чл.137 от Закона за горите, с цел осигуряване на пожарната безопасност на населените места и обектите на територията на община Ардино, НАРЕЖДАМ:

Кметовете на кметства и кметски наместници

1. Да набележат конкретни мерки и изготвят план за действие с налични сили и средства за предотвратяване на селскостопански и горски пожари и съвместно с населението да организират тяхното практическо изпълнение.

2. Да организират групи за гасене на пожари в горските масиви, като копие от списъците с групите да се представят в Районна служба "Пожарна безопасност и защита на населението" - Ардино.

3. Да определят сборни пунктове и организират своевременното оповестяване на групите и извозването им до мястото на пожара.

4. Да осигурят денонощно дежурство на телефонните постове в кметството по лятната кампания.

5. Да запознаят селскостопанските производители и населението с изискванията за пожарна и аварийна безопасност при паленето на стърнища, слогове, крайпътни ивици и ивици със сухи треви и др.

6. Да организират поддържането на подстъпите и пътищата за противопожарни нужди до изкуствени и естествени водоизточници.

Ръководителите на фирми, частни стопани и ползватели на земеделски земи

1. Да организират и провеждат дейности за пожарообезопасяване при провеждането на кампанията по подготовката на селскостопанските площи.

2. Да осигурят навременно и качествено ремонтиране и пожарообезопасяване на земеделската техника, използвана в кампанията, оборудването и с необходимите противопожарни уреди, съоръжения и стандартни искрогасители, както и да не допускат в летните масиви неизправни или необезопасени машини.

3. Да организират провеждането на инструктаж по пожарна безопасност на работниците, участващи в прибирането на реколтата, за което да изготвят протокол.

4. Да не допускат паленето на стърнища, слама, суха трева по слоговете, край пътните ивици и други площи.

5. При оказване на помощ със селскостопанска, транспортна и друга техника да уведомяват РС "Пожарна безопасност и защита на населението" - Ардино. за извършване на съответните проверки за пожарна безопасност.

Териториално поделение на Държавно горско стопанство - Ардино

1. Да разработи конкретни мероприятия по опазване на горския фонд от пожари.

2. През пожароопасния сезон да назначат необходимите пожаронаблюдателни постове, оборудвани с ефективни съобщителни средства.

3. Да създаде организация за участие на фирмите, извършващи дърводобив при гасенето на горски пожари.

4. Да създаде организация за оповестяване и извозване на гасаческите ядра при възникване на пожари.

5. Да запознае постоянните посетители на горите - пастири, ловци, рибари, туристи и други с противопожарните мерки, които трябва да спазват.

6. Съгласувано с органите на ПБЗН да организира наблюдение на пожара след ликвидирането му и осигури дежурство на личен състав и техника съобразно обстановката до пълното обезопасяване на опожарените площи.

Електроразпределение - Ардино

1. Да извършва проверки на техническото състояние на електропроводите, пресичащи селскостопански и горски масиви и провеса на ел. проводниците, като осигурява минималните разстояния за движение на земеделската техника.

2. Да почиства трасетата на линиите и охранителните зони, пресичащи горски масиви от храсти, изсъхнала трева и вършини.

3. Да извършва инструктаж на работниците и служителите, работещи по електропреносната мрежа за недопускане на пожари.

Районна пътна служба - Ардино

1. Да почиства сервитутните зони покрай пътищата, намиращи се в непосредствена близост до горски полски масиви от суха тревна растителност.

2. Да извършва инструктаж на работниците и служителите, работещи по пътните артерии за недопускане на пожари.

Механизатори, механици и водачи на МПС

1. Да не започват работа преди да са инструктирани за изискванията за пожарна безопасност и преди да е извършена проверка на пожарообезопасеността на земеделската им техника.

2. Да извършват ежедневни технически обслужвания на техниката, като проверяват цялостното й състояние и започнат работа, след привеждането й в пълна техническа и пожарна безопасност.

3. Да преустановят работа с техника при наличие на предпоставки за възникване на пожар.

4. По време на почивки и ремонтни работи да изтеглят техниката на безопасно разстояние от посевите - най-малко на 50 м.

5. Да почистват двигателите, акумулаторите, искрогасителите, ауспуховите тръби, всички други уязвими в пожарно отношение възли на техниката от натрупан прах, горими отпадъци и масла.

Физическите лица

1. Да спазват предупредителните знаци за пожарна безопасност.

2. При забелязан пожар да съобщават на органите на ПБС на тел.112 или 160 и да участват в първоначалните гасачески действия с подръчни средства.

3. Да устройват лагери само на определените за целта места при спазване на правилата за пожарна безопасност.

4. Да не палят огън на разстояние по-малко от 100 м. от посевите и 50 м. от складирания фураж, както и в непосредствена близост до горите.

5. Да не ползват огнестрелно оръжие и сигнални ракети в района на неожънати масиви и фуражни площадки.

Настоящата Заповед да се доведе до знанието на длъжностните лица за изпълнение и на заинтересованите лица за сведение.

РЕСМИ МУРАД
Кмет на Община Ардино

Сбогом ДЕТСКА ГРАДИНА, Здравей УЧИЛИЩЕ

Детска градина „Слънце“ в Ардино изпрати своите малки абитуриенти от Випуск 2019, с вълнуващо тържество под надслов „Довиждане детска градина! Здравей училище!“.

Под ръководството на учителките Лидия Узунова и Гюлзаде Хамзова децата от група „Смръфчета“ бяха подготвили празничен спектакъл, наситен с много музика, песни и танци.

Директорът на детска градина „Слънце“ Димитрина Александрова поздрави бъдещите първокласници, като им пожела да бъдат здрави, щастливи, да покажат воля и упоритост в училищното обучение, за да се реализират успешно в живота.

Випуск 2019 - по вълните на океана, наречен ЖИВОТ

Абитуриентите на СУ „Васил Левски“ се сбогуваха с училището и прекрачиха прага на живота по пътя към зрелостта. В този тържествен момент с тях бяха техните близки, приятели, класни ръководители и учители. Многократно отброяваха от 1 до 12, преди да поемат по вълните на океана, наречен живот.

Директорът Аника Петрова не скри голямото си вълнение от раздялата с поредния випуск. Тя плисна менче с вода за здраве и късмет, преди абитуриентите да излязат от сградата на учебното заведение и им пожела попътен вятър.

Класните ръководител на зрелостниците Минка Митева и Азис Мурад с нескрита тъга от раздялата, пожелаха на своите ученици да бъдат борбени и уверени в себе си.

По отколешна традиция випускниците в Ардино се изпращат на градския площад. Зрелостниците, водени от мажоретния състав с ръководител Атие Шакирова, дефилираха пред близки, родители и приятели в своята първа звездна вечер.

Цветя, сълзи, неповторими вълнения и много снимки за спомен от тази незабравима за мнозина абитуриентска фиеста бяха основните моменти от празника.

Скъпи зрелостници, превърнете трудностите в победи, а мечтите - в реалност!

ПРИЯТЕЛИТЕ

ИВАН ЕСЕНСКИ

Кметът Ресми Мурад и поетът Иван Есенски

Вечерни снимки

Разотиват се градините.
Затваря
своя стар акордеон денят.
В калъфа, пълен с прах,
проблясват уморено
белозъбите клавиши.
Отваря се врата -
прибира се жената,
която всеки вторник своя мъж
удостоява
тайно с чифт рога.
Жената носи люляк.
Търси ваза.
Пълни я с прегръдки и целувки.
Докато реже свежата салата,
докато търси жадната ракия
и масата подрежда,
тя с кожата възбудено си спомня
ръцете,
които преди малко е оставила
до следващия вторник.
С това събитията свършват.
Започват новините.
Двамата отпиват от навика
на глътки.
Удобно е: седят си на дивана,
държат се за ръцете - ужас,
какви неща се случват
само по света!
Накрая лягат и мъжът разтваря
желанието й като калъф.
А то ухае
на цъфнал люляк. И на нещо друго.
Бедрата й белеят уморено -
приличат на клавиши.
Той засвирва без да се замисля.
Но тя отдавна
тази музика не слуша.
Заспива.

Химн

Мила републике, родино предана,
къщурке бащина
с две липи спретнати,
пазвище майчина, око изплакано,
царство на тръни и черни макове
толкова века, че си обръгнала.
И все смалявана, и все одирана...
Де са ти, мале, милите българи
в това безкрайно твое умиране?
В какви коприни са те скопосали,
с какви пендари и златни облици?
Мъко лакирана и захаросана,
де ти е, мила, бялото облаче?
Де са ти дворите? Де е вербицата
нане Стоичкова?
Де ти е жицата
и лястовицата - онази, бялата?
Кой ги продаде? Къде забягнаха?
А как те любеха?
Как само сучеха!
Как се въргаляха в твоите халища!
Сега си дом на бездомни кучета -
сама на себе си старопиталище.
Кой ще умира за свободата ти?
Кой ще ни кичи с геройски ордени?
Скърбим
безработните ти предатели,
мила родино. Обезнародена!

На прошка

В тая гръд, в тая мътна глава
и в душата,
и по-надълбоко.
Беше някога обич това.
Беше всичко.
А вече е болка.
Вече срам.
Вече грях.
Вече прах.
Само мъка и само погнуса.
Съжалявам, че го доживях.
И не жаля, задето напускам.
Но как може така да боли!
Как търпиш тая орис безкръстна?
Плюскат, мляскат - лоясали, зли -
само прави черва, само пръсти.
Откъде надойде тая сган?
Тая алчност и тая жестокост?
Беше някога колкото клан,
а след тях
ще си колкото нокът.
Нека друг горди оди реди.
Нека друг
„...де й зората...“ да срича.
Нека друг вместо мен се роди.
Нека друг вместо мен те обича.

АРДИНСКИ ГЛАС
РАЗПРОСТРАНЯВА СЕ БЕЗПЛАТНО!
Репортер: Гюнер ШЮКРИ
Водещ редактор: Саффет ЕРЕН
„Ардински глас“ е месечно двуезично издание на Общинска администрация и Общински съвет - Ардино
Координати за връзка с редакцията:
6750 Ардино, ул. „Бели брези“ № 29 • e-mail: ardino@abv.bg